

Sinaai

Mager en taai

Het was reeds voor de twintigste keer dat de Bokkentocht werd ingericht en ik was er dit keer bij. De startplaats was de Dries in Sinaai, een mooie lokatie in een plattelandsdorp zonder fabrieken of enige andere industrie. Tenminste: indien die er al waren heb ik ze niet gezien. Misschien dat ze ergens listig verborgen zijn maar in dat vlakke Waaslandse landschap kan je eigenlijk nauwelijks wat verbergen.

„Mager en taai als de bokken van Sinaai“, het is een uitdrukking die in ons dialect nog altijd leeft. Waar deze uitdrukking precies op slaat is me niet duidelijk maar het is wel eens het antwoord op de wat retorische vraag: „Hoe gaat het?“ Dan kan men het voorgaande wel als antwoord krijgen. Het schijnt dat er ook gezegd wordt: Ik ga naar Sinaai om een zwarte kraai“. Hou me echter ten goede, ik weet bij benadering niet wat dat moet betekenen. Lieden die met meer fantasie dan kennis van zaken begiftigd waren hebben de betekenis van de plaatsnaam ooit gezocht in de legende dat een kruisvaarder boven op de berg Sinaï overblijfselen vond van de heilige Catherina van Alexandrië en dat hij die als relikwieën naar Sinaai meebracht. De patroonheilige van de kerk in Sinaai is inderdaad Sint Catherina en „Sinaai“ lijkt erg op „Sinaï“ maar het is puur romantisch verzinsel. Meer geloofwaardig is dat het „sin“ verwant zou zijn aan „zwin“. Dat laatste is bekend als een geul of een kreek in buitendijkse gronden. De „aai“ zou dan verwant zijn aan „aa“ of „ee“, wat dan weer zoveel zou betekenen als „rivier“. Samengevat kan men (veronder)stellen dat Sinaai zo genoemd werd omdat het een waterrijk gebied of dorp was. Het dorp moet trouwens al heel lang bestaan. Men denkt dat er hier ooit een Frankisch driesdorp was maar de eerste geschreven bronnen die Sinaai vermelden dateren toch uit 1217. Nog altijd een respectabele leeftijd, lijkt het me zo. Het werd omstreeks die tijd losgemaakt van Sint-Niklaas en later schonk Gravin Johanna van Constantinopel zes bunder land aan de jonge parochie. Dat was een rechthoekige strook die ongeveer overeenkomt met de huidige Dries, het gemeentehuis en de kerk met daarrond het kerkhof. Ironisch genoeg is Sinaai na de gemeentelijke hervormingen in 1976 weer een deel van Sint-Niklaas. De geschiedenis herhaalt zich, blijktbaar.

Het is opmerkelijk dat de structuur van het centrum tot op onze dagen vrij goed bewaard is gebleven. In het midden van de Dries staat een vrijheidsboom. Wie in het centrum van Sinaai passeert kan niet naast de immense grasvlakte en de reusachtige boom kijken. Het is een eerbiedwaardige zomereik waarvan vermoed wordt dat hij daar al sinds 1830 groeit. De boom zou daarmee zo oud zijn als het koninkrijk België zelf. Er waren nog maar kort geleden geruchten dat de boom ziek zou zijn. Sindsdien heeft men onder de kroon van de boom een cirkelvormige ruimte afgezet met paaltjes. Dit om verschillende zaken te beletten. Binnen die ruimte mogen geen kermiskramen meer gezet worden. Verder wordt het gras daar niet meer gemaaid en laat men afgevallen bladeren en takken rustig liggen. Door die maatregelen wordt de bodem niet meer hard aangestampt en kunnen water en voedingsstoffen beter tot het wortelstelsel doordringen. Dat is uiteraard goed voor deze reus. De laatste gezondheidsbulletins zijn dan ook gunstig. Alweer een produkt van de ironie is het dat die vrijheidsbomen er niet zelden kwamen toen de Fransen het hier voor het

De machtige zomereik op de Dries in Sinaai

zeggen hadden. In Sinaai nu werd er tijdens die Franse bezetting juist hard gevochten tegen de soldaten van Napoleon door de Sinaaise Brigands. Duidelijk stamt deze boom echter uit een later tijdperk en is daar allicht uit andere overwegingen dan het „Liberté, Fraternité, Égalité“ geplant.

Sinaai is nog omwille van een ander geschiedkundig feit bekend. In 1684 vond hier het laatste Vlaamse heksenproces plaats. De heks die zich moest verantwoorden en al bij voorbaat geen kans maakte was Martha van Wetteren. Ze werd ter dood veroordeeld maar de straf werd niet uitgevoerd. Wat er dan verder wél met Martha gebeurd is, vermeldt mijn bron niet.

Een beroemde zoon van Sinaai is Edgard Tinel, een Vlaams pianist en toondichter die hier in 1854 geboren werd. Er is hier een straat naar hem genoemd. In Lokeren overigens ook.

De spotnaam van de inwoners van Sinaai is „Slikkers“ hetgeen zoveel betekent als gierigaards. Bij de inschrijving voor de wandeling kregen we echter

een kogelpen cadeau. Wat nog niet zo „slikkerig“ is. Maar misschien was dat doordat de organisatoren de Reynaertstappers uit Belsele, en niet Sinaai, waren. Daar in Belsele zullen ze wel voor iets anders verweten worden.

Voor het grootste gedeelte ging de wandeling over zeer rustige wegen met weinig of zelfs helemaal geen verkeer. Zoals de Weduwe De Voswegel en de Drieschouwenwegel. Wat die weduwe heeft klaargemaakt om een wegel naar haar vernoemd te krijgen weet ik niet. Blijkens een tekstje bij het begin van de tweede wegel stond hier ooit een herberg die „Dry Schouwen“ zou geheten hebben. Het landschap is natuurlijk eigen aan het Waasland. Om wat ik vond op het internet te citeren: „Oost-Vlaamse Zandstreek. Gesloten landschap met

bolle akkers en knotwilgen. Agrarisch gebied met akkers en weiden.“ (Pascal Heyse, Verrebroek. September 2001). Zo is het maar net. Veel spannends moet je dus niet direct verwachten. Er stond verder ook nog dat het landschap op zijn mooist is wanneer de oranje morgenzon aan de horizon verschijnt. Een spektakel dat ik spijtig genoeg heb moeten missen. Niet omdat ik te laat op pad was maar wel omdat de lucht egaal grijs en gesloten was. Alsof de hemelkoepel uit leisteen was gemaakt. Later begon de zon serieuze pogingen te doen om door te breken en van dan af vertoonde het grijs allerlei nuances en wierp de zon

De zon probeert door het grijs te breken boven het Wase landschap

Eén van de vele kapelletjes

zonneharpjes alsof ze zich op de aarde moest steunen om op te klimmen.

Het is dat die taaie bokken uit Sinaai de naam voor deze tocht hadden bepaald, zo niet had men met even veel recht kunnen spreken van „Kapelletjestocht“. Want deze uitingen van volksdevotie waren er te kust en te keur te vinden. In allerlei formaten. Bij de inrichters moet er trouwens een amateur-historicus zijn die in kapelletjes is gespecialiseerd. Tenminste waren enkele van een tekstje voorzien om de kennis van de onwetende wandelaar bij te spijkeren. Alleen waren die teksten zo klein gedrukt dat mijn ouder en moeër wordende ogen ze zonder bril nauwelijks konden ontcijferen. Daarmee grandioos voorbijgaand aan de bedoeling ervan. Zo is er een „pestkapel“ voor Sint Rochus, de heilige die in tempore non suspecto aanroepen werd om genezing van pest en huidziekten te verkrijgen. De kapel is iets jonger dan de eik op de Dries, ze stamt van 1833. Ouder is de Sint Annakapel die dateert uit 1812. De grootste kapel

en die met de meeste betekenis is de zogenaamde „Boskapel“ in Puivelde. Die werd vroeger ook wel „het kappelleke van den Bezekoek“ genoemd. Een bezekoek, tussen haakjes, is een krentenkoek maar dat heeft er nauwelijks wat mee te maken. Het is dat de plaats daar zo genoemd werd. Gelegen op een beboste zandrug, een uitloper van de „berg van Waasmunster“, is deze kapel wel heel erg mooi omkaderd. Het gebouwtje wat er nu staat is in 1920 bij elkaar gemetseld. Voordien echter moet er al lang een kleinere kapel hebben gestaan. Tijdens de Eerste Wereldoorlog kwamen er dagelijks mensen van Sinaai, Puivelde en Belsele daar bidden voor een behouden terugkeer van de soldaten aan de IJzer. Het schijnt dat er zeven personen waren die gedurende gans de oorlog geen dag gemist hebben. Tegenover de kapel is er een bedevaartoord. Daar is een sober altaar te vinden waarachter een groot kruisbeeld staat waar bij goed weer de mis in open lucht wordt opgedragen.

Tot tweemaal toe leidde het traject de wandelaars naar Puivelde een gehucht van Belsele. Deze parochie kreeg in 1414 een eigen bidplaats. Een kapel die gebouwd werd als zoenoffer na een moord. In 1904 werd de huidige kerk gebouwd die aan Sint Job is gewijd. Ook al een geestelijke dermatoloog naar het schijnt. Die kan dus met Rochus gaan concurreren. Elk jaar kent men hier nog „de begankenis (bedevaart) van Sint Job“. En op 17 januari wordt het vlees gezegend. Vegetariërs kunnen daar dan niet veel gaan uitrichten, tenzij protesteren. En... is niet alle vlees zondig? Misschien is dat na die zegening wel weer in orde.

Kilometers lang hebben we ook langs de drukke spoorlijn van Gent naar Antwerpen gelopen. Immer geradeaus. Behalve dat er opmerkelijk mooie bloemen stonden in de spoorwegberm, werd ik veel te dikwijls door langsdenderende treinen verrast. Hoewel, denderen? Het viel me op dat de treinen tegenwoordig blijkbaar een heel ander geluid produceren dan vroeger. Het „kadang, kadang“ van de lassen in de rails is er niet meer bij. Het is nu een wat rommelend geruis. De vooruitgang zonder twijfel. Toen ik echter het einde van deze beproeving zag naderen, het stationnetje van Sinaai waar we de sporen moesten oversteken, gingen daar zowaar de bellen aan het rinkelen en de rode lichten aan het knippen. Het is een samenzwering, daar ben ik zeker van. Niet zodra nader ik een spoorweg die moet overgestoken worden of er wordt een trein opgecommandeerd om me dat tijdelijk

Daarheen leidt de weg...

dat hij zonder al te ver te moeten reizen de pacht kon gaan innen bij diverse boeren die land van hem bewerkten. Later werd het een buitenverblijf voor zijn zoon die er slechts tijdens de zomermaanden kwam. Volgens de gebruiken van de tijd is het binnenin zo ingericht dat de ruimten voor de bedienden en de eigenaars streng van elkaar gescheiden waren. „Upstairs, downstairs“, inderdaad. Het eten werd in de kelder bereid en met een liftje naar boven gehesen waar het werd opgediend. Er zijn drie torentjes. In de hoogste en grootste toren verbindt een houten wenteltrap alle verdiepingen met elkaar. In een van de

Het kasteeltje van Sinaai. Het spookt er!

te beletten. Bovendien stond dit exponent van het openbaar vervoer ook nog geruime tijd stil in het station opdat het extra lang zou duren vooraleer ik mijn weg kon vervolgen.

Tot twee keer toe lag het rust- en controlepunt in een wat parkachtige omgeving waar doorheen ons een rondje werd opgedrongen. Daar bevonden zich een paar merkwaardige zaken. Ten eerste het zogenaamde „Kasteeltje van Sinaai“. Een bouwwerk dat inderdaad die allure schijnt te hebben. Het werd in 1865 gebouwd voor de Aalsterse advocaat Fransiscus Bellemans. Dat 's mans residentie daar werd gevestigd had tot doel

kleinere torentjes was het eerder genoemde goederenliftje en het derde torentje was een toilet-schacht.

Het kasteeltje is onderwerp van enkele straffe verhalen. Zo zou de torenkamer in de grootste toren afgesloten zijn omdat daar ooit het lijk van een elfjarig meisje werd gevonden. Ze zou op de vlucht zijn geweest omdat een naburige dorpsgemeenschap haar had verstoten. Het spreekt vanzelf dat de geest van dit onfortuinlijke meisje daar nog altijd rondwaart. Zo nu en dan is haar gejammer nog te horen gedurende enkele nachten per jaar. Een ander verhaal zegt dat er in de kelders een pater zit ingemetseld. Pater Werner zou geld gestolen hebben uit het offerblok van het kerkje en op die manier wreed zijn bestraft. Weer anderen zeggen dat pater Werner nog steeds leeft en zo nu en dan incognito op bezoek komt.

Veel dichter tegen de waarheid is dat het kasteeltje ooit werd overgedragen aan de paters Franciscanen. Pater Christophe die er introk had, naar verluid, nog niet eens een bord om van te eten. De burens konden dat niet aanzien en gaven hem het nodige alsook een petroleumvuurtje om

zich wat te kunnen verwarmen. In een barak werd een noodkerkje ingericht dat echter al even slecht bedeeld was want er was geen meubilair. Wie de mis wilde bijwonen in enigszins comfortabele omstandigheden moest zelf zijn stoel meebrengen. Er staat op het terrein nog een gebouwtje voorzien van een groot kruis dat wel eens het bewuste

noodkerkje zou kunnen zijn. Nu is heel het domein overgedragen aan een stichting die zorgt voor het nuttige gebruik, het onderhoud en de uitbreiding van wat er aanwezig is ten bate van de gemeenschap.
Toen ik vanaf het kasteeltje mijn weg vervolgde werd ik tot twee keer toe bedacht met een paar lekkere, ingeblisterde koeken. Wie sprak daar over gierigaards?

Nog een bloemetje als uitsmijter